

KvægPosten – Nyhedsbrev for DDD's Faggruppe Kvæg og andre Produktionsdyr dec. 2024

Antibiotikaforbrug hos kalve Af Henrik Læssøe Martin, Seges

Antibiotikaforbruget er fortsat højt trods ny viden og mere restriktiv tilgang

Antibiotikaforbruget til kalve har gennem en del år været stigende, men i 2022 og 2023 har vi set et mindre fald i forbruget. SEGES har gentaget en spørgeundersøgelse fra 2021 blandt kvægdyrlæger om deres brug af og holdning til anvendelsen af antibiotika til kalve og ungdyr. Spørgeundersøgelsen, der er gennemført i regi af projektet 'Knæk antibiotikaforbruget til kalve og ungdyr', er støttet af Kvægafgiftsfonden. Hele 50 dyrlæger har gennemført besvarelsen. Undersøgelsen tegner et billede af et produktionsområde, hvor der på trods af en positiv udvikling endnu er et væsentligt potentiale for forbedring. I denne artikel fokuseres på forbruget af antibiotika til behandling af diarré.

Diarré – den hyppigste årsag til brug af antibiotika

Diarré er fortsat en hyppig årsag til brug af antibiotika i malkekvægsbesætninger. Ifølge VetStat udgør forbruget af antibiotika til diarré godt 20 % af det samlede forbrug til kalve. Det er på omtrent samme niveau som for tre år siden. En del dyrlæger (20 %) oplever, at der er brug for systematisk behandling med antibiotika i mere end halvdelen af deres besætninger. Andre dyrlæger oplever væsentlig færre udfordringer med diarré i deres besætninger. Det er sandsynligt, at en del af denne forskel skyldes de enkelte dyrlægers tilgang til at implementere forebyggende tiltag og anvende antibiotika.

Diagnostiske undersøgelser har ikke høj prioritet

Diagnostiske undersøgelser i forbindelse med diarré benyttes kun i begrænset omfang, og der anvendes primært diverse 'hurtigtests'.

Vi kan stort set håndtere diarré uden brug af antibiotika

De fleste kvægdyrlæger (82 %) mener, at diarré blandt småkalvene i langt de fleste tilfælde (>75 %) kan håndteres uden brug af antibiotika. Det ligner en betydelig ændring, idet bare godt halvdelen af dyrlægerne i en tilsvarende undersøgelse fra 2021 havde denne holdning. Flere peger i den nyeste undersøgelse på, at NSAID og elektrolytbehandling oftest er tilstrækkeligt. Alligevel angiver over halvdelen af dyrlægerne (54 %), at de indimellem anvender antibiotika til kalvene, selvom de ikke anser det som den rigtige løsning. Forventninger og pres fra landmændene samt manglende overskud/vilje/evner til at ændre på opstaldning og management får dyrlægerne til at oprette besætningsdiagnoser og ordinere antibiotika. Flere angiver, at det kan være svært at ændre holdning og adfærd hos en landmand, der ikke anser forekomst af diarré og høj behandlingsfrekvens med antibiotika som et problem. I nogle af disse situationer anvendes antibiotika lidt i afmagt. Nogle dyrlæger skriver, at de indimellem anvender antibiotika for at skaffe 'ro' til at indføre forebyggende tiltag.

Mangelfuld råmælkstildeling, dårlig hygiejne og uhensigtsmæssig opstaldning vurderes som de helt dominerende årsager til, at antibiotikabehandling indimellem er nødvendig.

Landmænd og kalvepassere er blevet bedre til at håndtere diarré

Næsten trefjerdedele (72 %) af dyrlægerne oplever, at landmænd og kalvepassere generelt har ændret tilgang til håndtering af diarré-problemer indenfor de sidste år. Mange af dyrlægerne mener, at vidensniveauet er øget, og at der er en større forståelse for, at antibiotika ikke altid er nødvendigt, og at støttebehandling i form af oralt tildelt elektrolytopløsning og NSAID's ofte er tilstrækkeligt. Øget brug af vaccination og bedre udnyttelse af råmælk og overgangsmælk nævnes også som virkemidler, som er implementeret i højere grad gennem de seneste år. Endelig nævnes øget brug af suttespande som formodet årsag til færre problemer med diarré. På trods af at den generelle viden om håndtering af diarré ser ud til at være forbedret, anser mange af dyrlægerne (72 %) fortsat manglende viden blandt kalvepassere som et udbredt problem. Måske er det et arbejdsfelt med stor udskiftning af personale? Under alle omstændigheder ser det ud til, at der er et stort behov for mere uddannelse af kalvepassere. Heldigvis ser det ud til, at mange dyrlæger er opmærksomme på denne problematik, og hele 60 % angiver, at der indenfor de sidste tre år er gennemført praksisaktiviteter målrettet uddannelse af kalvepassere. Det er dobbelt så mange som for tre år siden.

'Vi dyrlæger er blevet klogere (citat fra besvarelse af spørgeundersøgelsen)'

To tredjedele (65 %) af dyrlægerne mener, at de indenfor de sidste tre år selv er blevet klogere på, hvordan udfordringer med diarré kan løses, og har en mere restriktiv tilgang til anvendelse af antibiotika. Specielt NSAID og elektrolytter ses som tidssvarende og effektive redskaber. En del dyrlæger giver udtryk for, at de bruger mere tid på uddannelse af kalvepassere og hjælp til implementering af bedre rutiner for sygdomsovervågning, håndtering og tildeling, specielt af råmælk og overgangsmælk, men også for den efterfølgende mælkefodringsperiode. Enkelte dyrlæger angiver, at de overvåger kalvenes immunisering via blodprøver. Andre undersøgelser viser dog, at netop dette er et svagt punkt i rådgivningsarbejdet, som ofte forsømmes.

Cryptosporidiose kan være et dilemma

Cryptosporidiose er en udfordring, som tilsyneladende håndteres meget forskelligt af dyrlægerne. Omkring en tredjedel (31 %) angiver, at de 'lejlighedsvis' eller 'i de fleste tilfælde' anvender antibiotika i håndteringen af cryptosporidiose. Det er samme niveau som i en undersøgelse fra 2021 (her var tallet 36 %). Det ser således ikke ud til, at dyrlægerne er blevet mere tilbøjelige til at anvende antibiotika til dette formål, selvom flere antibiotikaprodukter i løbet af de sidste par år er blevet markedsført i Danmark til netop dette formål. En anden tredjedel (36 %) af dyrlægerne angiver, at de aldrig anvender antibiotika i håndteringen af cryptosporidiose. Den resterende tredjedel angiver, at antibiotika kun anvendes yderst sjældent. Cryptosporidiose er nok et typisk sygdomskompleks, der skiller vandene. Hvis

udfordringerne skal løses uden brug af antibiotika (og halofuginon for den sags skyld), så er der behov for fokus på både hygiejne, råmælksforsyning og efterfølgende mælkefodring. Implementering af forbedrede rutiner kræver antageligt en betragtelig indsats fra dyrlægen. Nogle evner/magter dette, mens andre sikkert ikke. Specielt i tilfælde med øget dødelighed kan det være fristende at ordinere medicin, der kan 'løse' problemerne.